

Sygn. akt I UZ 81/12

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

w sprawie z odwołania A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ł.

o prawo do renty socjalnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 lipca 2012 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 16 stycznia 2012 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z 5 maja 2011 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację wnioskodawcy A. M., reprezentowanego przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 24 września 2010 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł. z 16 września 2009 r., odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do renty socjalnej. W rozprawie przed Sądem Apelacyjnym nie uczestniczyła pełnomocnik wnioskodawcy, prawidłowo zawiadomiona o terminie.

W dniu 8 września 2011 r. wnioskodawca A. M. złożył osobiście sporządzony wniosek o doręczenie mu wyroku Sądu Apelacyjnego z 5 maja 2011 r. wraz z uzasadnieniem (k. 117).

Postanowieniem z 24 października 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek o doręczenie wyroku z 5 maja 2011 r. z uzasadnieniem, ponieważ wniosek został złożony po terminie ustawowym, który upłynął 12 maja 2011 r. Postanowienie to zostało 2 listopada 2011 r. doręczone pełnomocnikowi wnioskodawcy (k. 124), na wyraźne zarządzenie przewodniczącego (k. 122).

Zażalenie na postanowienie z 24 października 2011 r. wniosła w terminie (7 listopada 2011 r.) pełnomocnik wnioskodawcy, adwokat M. C., powołując się na umocowanie wynikające z ustanowienia jej pełnomocnikiem z urzędu przez Sąd Okręgowy (k. 125). W zażaleniu zarzucono naruszenie art. 133 § 3 k.p.c. i art. 387 § 1 k.p.c., co miało polegać na uniemożliwieniu wnioskodawcy A. M. złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku z uzasadnieniem. W zażaleniu zawarto też wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem (k. 126), ponieważ sytuacja wnioskodawcy jest szczególna z uwagi na fakt odbywania kary pozbawienia wolności i przebywania w związku z tym w warunkach izolacji w zakładzie karnym, zły stan zdrowia oraz brak kontaktu z pełnomocnikiem wskutek przetransportowania do innej jednostki penitencjarnej.

Pismem z 16 grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny wezwał adwokat M. C. do usunięcia braków formalnych zażalenia przez złożenie do akt pełnomocnictwa wykazującego umocowanie do działania w imieniu A. M. oraz uiszczenie opłaty podstawowej od zażalenia w kwocie 30 zł w terminie tygodniowym od dnia doręczenia wezwania, pod rygorem odrzucenia zażalenia (k. 143). Zarządzenie wzywające do uzupełnienia braków zażalenia zostało doręczone adwokat M. C. 27 grudnia 2011 r. (k. 153). W dniu 28 grudnia 2011 r. pełnomocnik wnioskodawcy złożyła wniosek o przedłużenie terminu sądowego do uzupełnienia braków formalnych zażalenia (co dotyczyło złożenia pełnomocnictwa udzielonego przez wnioskodawcę) oraz o zwolnienie wnioskodawcy od obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej od zażalenia (k. 151). Do pisma nie zostało dołączone oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wnioskodawcy.

Termin określony do usunięcia braków zażalenia, wskazanych w zarządzeniu z 16 grudnia 2011 r., upłynął 3 stycznia 2012 r.

Postanowieniem z 16 stycznia 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie wnioskodawcy na postanowienie z 24 października 2011 r. z uwagi na nieusunięcie braków formalnych zażalenia w określonym terminie.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Apelacyjny stwierdził, że umocowanie adwokat M. C. do działania w imieniu wnioskodawcy, wynikające z ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu, ustało z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania, co wynika z art. 118 § 2 k.p.c. Ostatnią czynnością, do której dokonania był uprawniony pełnomocnik ustanowiony z urzędu, było złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego ogłoszonego 5 maja 2011 r. Złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji jest czynnością procesową wygaszającą czynności pełnomocnika z urzędu, której podstawę dokonania stanowi art. 91 pkt 1 k.p.c. Umocowanie do reprezentowania wnioskodawcy z urzędu (art. 118 § 1 k.p.c.) nie mogło stanowić podstawy złożenia zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem. Zażalenie to jest bowiem czynnością procesową dokonywaną po prawomocnym zakończeniu postępowania, wszczynającą postępowanie przed Sądem Najwyższym, objętą dyspozycją art. 87¹ § 1 k.p.c. Wobec tego, składając to zażalenie, adwokat M. C. powinna była przedstawić pełnomocnictwo do reprezentowania wnioskodawcy (art. 89 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., art. 126 § 3 k.p.c.), rozumiane jako dokument potwierdzający umocowanie z podpisem wnioskodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa – z tego względu została wezwana do złożenia pełnomocnictwa.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że termin do usunięcia braku formalnego zażalenia w postaci braku pełnomocnictwa jest terminem sądowym (art. 130 k.p.c. stosowany odpowiednio w związku z art. 370 k.p.c. i art. 391 k.p.c. oraz art. 164 k.p.c.), który może być przedłużony na mocy art. 166 k.p.c. Jednak, w ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie nie zostały spełnione przesłanki do przedłużenia określonego terminu tygodniowego. „Przywoływana przez podającą się za pełnomocnika wnioskodawcy autorkę zażalenia okoliczność niemożności

przedstawienia pełnomocnictwa z uwagi na trudności w komunikacji z mocodawcą nie stanowi ważnej przyczyny w rozumieniu art. 166 k.p.c.” Autorka zażalenia była pełnomocnikiem z urzędu wnioskodawcy. Wykonywanie zastępstwa z urzędu ustało „z początkiem maja 2011 r.”, a z pisma wnioskodawcy z 4 września 2011 r. o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem wynika, że będąca jego pełnomocnikiem z urzędu adwokat M. C. przekazała mu informacje o stanie sprawy. Wobec tego, uwzględniając treść art. 87¹ § 1 zdanie drugie k.p.c., art. 89 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. i art. 126 § 3 k.p.c., kwestia pełnomocnictwa powinna być wyjaśniona już w dacie składania zażalenia. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że przy ocenie złożonego wniosku o przedłużenie terminu sądowego na uzupełnienie braków formalnych zażalenia nie można pomijać tego, że autorem zażalenia jest adwokat, czyli osoba, której znane są reguły procesowe.

Sąd Apelacyjny zauważył, że również w zakresie wezwania do usunięcia braku fiskalnego zażalenia, w postaci braku opłaty podstawowej, określony termin do usunięcia tego braku upłynął skutecznie 3 stycznia 2012 r. Złożenie w toku biegu terminu do uiszczenia opłaty wniosku o zwolnienie od niej nie wpłynęło na bieg terminu. Z uwagi na wystąpienie okoliczności, o których mowa w art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz.594 ze zm.), wniosek ten podlegał zwrotowi wprost.

Zarządzeniem z 20 stycznia 2012 r., wydanym już po odrzuceniu zażalenia postanowieniem z 16 stycznia 2012 r. przewodniczący w Sądzie Apelacyjnym zarządził zwrot wniosku „pełnomocnika wnioskodawcy” o zwolnienie od opłaty od zażalenia.

Adwokat M. C. wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 16 stycznia 2012 r., zarzucając naruszenie art. 133 § 1 k.p.c. wobec uniemożliwienia wnioskodawcy złożenia środka zaskarżenia. Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie złożonego zażalenia.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że ponieważ wnioskodawca odbywa karę pozbawienia wolności, a jego pobyt w warunkach izolacyjnych uniemożliwia bezpośrednią i szybką wymianę korespondencji, został złożony wniosek o przedłużenie terminu do uzupełnienia braków formalnych zażalenia. Zachodziły

zatem ważne przyczyny uzasadniające przedłużenie terminu do uzupełnienia barków formalnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione, choć całkowicie chybiony jest podniesiony w nim zarzut naruszenia art. 133 § 1 k.p.c.

1. Za nietrafny należy uznać pogląd Sądu Apelacyjnego, że umocowanie pełnomocnika ustanowionego przez sąd w postępowaniu przed sądem powszechnym (do czasu wydania prawomocnego wyroku) wygasa z chwilą złożenia wniosku o sporządzenie jego uzasadnienia i nie obejmuje już czynności procesowej w postaci wniesienia zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku oraz doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem.

Ma wprawdzie rację Sąd Apelacyjny, że zgodnie z art. 118 § 2 k.p.c. adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd jest obowiązany zastępować stronę jedynie do prawomocnego zakończenia postępowania (chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek zastępowania strony ustaje wcześniej). Co do zasady faktycznie oznacza to, że pełnomocnik ustanowiony dla strony przez sąd (tzw. pełnomocnik z urzędu) nie ma umocowania do działania za stronę po prawomocnym zakończeniu postępowania, gdyż wynikające z takiego ustanowienia pełnomocnictwo (art. 118 § 1 k.p.c.) wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie sprawie. W judykaturze przyjmuje się jednak, że samo wydanie przez sąd drugiej instancji prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (np. wyroku) nie stanowi przeszkody, aby ustanowiony w tej sprawie pełnomocnik podejmował skutecznie działania związane z fazami postępowania poprzedzającymi definitywne zamknięcie drogi do wniesienia skargi kasacyjnej, czyli poprzedzającymi wydanie przez sąd drugiej instancji ostatecznego orzeczenia kończącego postępowanie jako całość (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2011 r., III UZ 13/11, LEX nr 966828). Dopuszczalne i mieszczące się z mocy samego prawa w zakresie pełnomocnictwa procesowego (art. 118 § 1 w związku z art. 91 k.p.c.) jest zatem dokonywanie

czynności przez ustanowionego przez sąd pełnomocnika – w sensie czasowym – już po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (wyroku), jednak – w sensie merytorycznym – dotyczących faz poprzedzających wszczęcie postępowania kasacyjnego. Oznacza to, że pełnomocnictwo faktycznie nie wygasa z chwilą wydania (ogłoszenia) wyroku przez sąd drugiej instancji. Dlatego pełnomocnik może, w ramach umocowania określonego w art. 91 k.p.c., złożyć już po wydaniu prawomocnego wyroku (i w tym znaczeniu po prawomocnym zakończeniu sprawy) np. wniosek o wydanie odpisu wcześniej wydanego orzeczenia (art. 9 k.p.c.), wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem albo wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, mającej moc zasady prawnej, z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008 nr 11, poz. 122). To samo należy odnieść do złożenia zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego sądu oraz doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Z tezy uchwały Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, wynika jedynie, że pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Nie wynika z niej natomiast, że pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z mocy art. 91 k.p.c. czynności podejmowanych jeszcze przed wniesieniem skargi kasacyjnej, mających dopiero na celu jej wniesienie, służących jej wniesieniu i przygotowujących jej wniesienie.

Według art. 398⁵ § 1 k.p.c. warunkiem skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej jest uprzednie doręczenie stronie odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem, po złożeniu przez stronę wniosku w tym przedmiocie w trybie art. 387 § 3 k.p.c. Nie jest możliwe wniesienie skargi kasacyjnej bez wcześniejszego doręczenia stronie (jej pełnomocnikowi) uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 2 lutego 2011 r., II UZ 45/10, LEX nr 844753, z 17 listopada 2010 r., II UZ 21/10, LEX nr 707424, z 13 stycznia 2009 r., I PZ 36/08, LEX nr 784214). Należy w związku z tym przyjąć, że pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy samego prawa (art. 91 k.p.c.) wszystkie czynności pełnomocnika służące doprowadzeniu do sytuacji, w której

otworzy się dla strony możliwość skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej, chociaż nie obejmuje z mocy samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Przy dokonywaniu wykładni art. 91 k.p.c. należy uwzględnić bardzo krótki, zaledwie siedmiodniowy ustawowy termin na wniesienie zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wnioski o doręczenie uzasadnienia wyroku tego sądu (art. 394¹ § 3 w związku z art. 394 § 2 k.p.c.), w którym to terminie praktycznie nie jest możliwe rozpoznanie przez sąd wniosku o ustanowienie dla strony pełnomocnika z urzędu do wniesienia zażalenia (konstatacji tej nie zmienia regulacja przewidziana w art. 124 § 2 i 4 k.p.c.). Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w przypadku wnoszenia skargi kasacyjnej, ze względu na dwumiesięczny termin przewidziany na jej wniesienie (art. 398⁵ § 1 k.p.c. i art. 124 § 3 i 4 k.p.c.).

Odnosząc przedstawione rozważania do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy należało przyjąć, że ustanowiony przez Sąd Okręgowy dla wnioskodawcy w postępowaniu przed sądem powszechnym pełnomocnik z urzędu (k. 51 i 53) mógł skutecznie złożyć wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku kończącego postępowanie przed Sądem Apelacyjnym, a także zażalenie na odmowę sporządzenia uzasadnienia (odrzućcie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku tego Sądu) oraz wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej w postaci złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Odmienny pogląd Sądu Apelacyjnego doprowadził do nieprawidłowego odrzucenia zażalenia wniesionego przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd (pełnomocnika z urzędu) na postanowienie z 24 października 2011 r., chociaż umocowanie do działania w imieniu wnioskodawcy obejmowało jeszcze tę czynność procesową, poprzedzającą wniesienie skargi kasacyjnej i wszczęcie w ten sposób postępowania kasacyjnego.

Zauważalna jest przy tym niekonsekwencja Sądu Apelacyjnego, który najpierw doręczył odpis swojego postanowienia z 24 października 2011 r. pełnomocnikowi wnioskodawcy (zarządzenie o doręczeniu – k. 122, poświadczenie odbioru odpisu postanowienia – k. 124), traktując w ten sposób adwokat M. C. jako pełnomocnika wnioskodawcy nadal umocowanego do reprezentowania strony (art. 133 § 3 k.p.c.), po czym uznał, że wynikające z art. 118 § 1 k.p.c. jej umocowanie

nie obejmuje już tej fazy postępowania, w związku z czym wezwał ją do usunięcia braków formalnych zażalenia przez złożenie pełnomocnictwa udzielonego jej przez wnioskodawcę. Opisany sposób doręczenia postanowienia Sądu Apelacyjnego z 24 października 2011 r. był przy tym zgodny z art. 133 § 3 k.p.c., według którego jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, doręczenia należy dokonać tym osobom. Na tym etapie postępowania art. 133 § 1 k.p.c. (w związku z art. 118 § 2 i art. 91 k.p.c.) nie znajdował jeszcze zastosowania, skoro był to etap odnoszący się – w sensie merytorycznym – do fazy poprzedzającej wniesienie skargi kasacyjnej, mającej na celu dopiero umożliwienie jej wniesienia, przygotowanie do jej ewentualnego wniesienia.

2. Nawet gdyby podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego i przyjąć, że chociaż wniesione przez pełnomocnika wnioskodawcy zażalenie na postanowienie z 24 października 2011 r. spełniało, co prawda, wymóg zachowania przymusu adwokacko-radcowskiego (zażalenie sporządziła, podpisała i wniosła osoba będąca adwokatem, która twierdziła, że czyni to w imieniu wnioskodawcy), jednakże z naruszeniem wymagania dotyczącego każdego pisma procesowego, odnoszącego się do obowiązku dołączenia pełnomocnictwa procesowego, skoro dotychczasowe pełnomocnictwo wynikające z ustanowienia przez sąd nie obejmowało umocowania do sporządzenia i wniesienia zażalenia (art. 118 § 2 k.p.c.), to nie można podzielić zapatrywania Sądu Apelacyjnego, że przedstawione przez pełnomocnika wnioskodawcy okoliczności nie uzasadniały przedłużenia terminu sądowego (art. 166 w związku z art. 164 k.p.c.) do uzupełnienia braku formalnego zażalenia w postaci złożenia pełnomocnictwa udzielonego przez wnioskodawcę. Nietołączenie pełnomocnictwa dla adwokata lub radcy prawnego, który sporządził pismo procesowe i wniósł je do sądu, stanowi brak formalny tego pisma (art. 126 § 3 k.p.c.), podlegający usunięciu przez wezwanie do złożenia pełnomocnictwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 maja 1998 r., II UZ 30/98, OSNP 1999 nr 16, poz. 530; z 19 listopada 1998 r., III CZ 133/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 86; z 1 czerwca 1999 r., II UZ 61/99, OSNP 2000 nr 20, poz. 770; z 23 czerwca 2009 r., III UZ 4/09, OSNP 2011 nr 5-6, poz. 87). Wezwanie do uzupełnienia tego braku następuje w terminie sądowym (odpowiednio stosowany

art. 370 k.p.c.). Terminu wyznaczonego do uzupełnienia zażalenia (usunięcia braków formalnych tego pisma) nie można utożsamiać z terminem ustawowym, o którym mowa w art. 130 § 1 k.p.c., ponieważ ma on charakter terminu sądowego (art. 164 k.p.c.). Jego określenie powinno uwzględniać rodzaj braku oraz czas niezbędny do jego usunięcia. Okoliczności przedstawione przez pełnomocnika wnioskodawcy – pobyt wnioskodawcy w zakładzie karnym, przetransportowanie go do innej placówki penitencjarnej, kłopoty z komunikacją (należy uwzględnić, że korespondencja między osobą odbywającą karę pozbawienia wolności i jej pełnomocnikiem odbywa się za pośrednictwem administracji zakładu karnego) itd. – usprawiedliwiały przedłużenie terminu sądowego na podstawie art. 166 k.p.c. Możliwość przedłużenia terminu sądowego z ważnych przyczyn obejmuje tego rodzaju, trudne do przewyżczenia, przeszkody, z jakimi zetknęła się pełnomocnik wnioskodawcy, podejmując niezwłoczne starania o uzyskanie od niego umocowania. Podkreślenia wymaga, że wezwanie do uzupełnienia braków zażalenia zostało doręczone adw. M. C. 27 grudnia 2011 r. (k. 153), wniosek o przedłużenie terminu sądowego został złożony 28 grudnia 2011 r. (k. 151), a pełnomocnictwo od wnioskodawcy wpłynęło do akt 12 stycznia 2012 r. (prezentata biura podawczego - k. 155, pełnomocnictwo - k. 159), czyli stosunkowo szybko (bez zwłoki).

3. Wreszcie nieprawidłowe jest przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że odrzucenie zażalenia było usprawiedliwione nieuiszczeniem w terminie opłaty podstawowej od zażalenia w kwocie 30 złotych. Na wezwanie do uiszczenia opłaty od zażalenia pełnomocnik wnioskodawcy zareagowała wnioskiem o zwolnienie wnioskodawcy od tej opłaty (pismo z 28 grudnia 2011 r. - k. 151). Złożenie wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej odkładało w czasie obowiązek jej uiszczenia – do chwili rozpoznania wniosku. Do wniosku nie zostało dołączone oświadczenie wnioskodawcy o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, co uzasadniało zastosowanie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zwrot wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych aktualizował obowiązek ich uiszczenia, jednak nie od chwili wydania tego zarządzenia, ale od chwili doręczenia jego odpisu pełnomocnikowi składającemu wniosek o zwolnienie. Zarządzenie o zwrocie wniosku powinno być doręczone

pełnomocnikowi wnioskodawcy i dopiero z chwilą jego doręczenia rozpoczęłyby bieg siedmiodniowy termin na uiszczenie kosztów. Do opisanej sytuacji powinien mieć odpowiednie zastosowanie art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, obowiązujący od 19 kwietnia 2010 r. Przepis ten przewiduje, że jeżeli pismo podlegające opłacie zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, to po oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, złożonego przed upływem terminu do opłacenia pisma, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie (pełnomocnikowi strony) postanowienia o oddaleniu wniosku. Przepis ten reguluje wprost jedynie sytuację oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, jednak ze względu na zauważalne analogie (przede wszystkim konsekwencje w postaci zwrotu lub odrzucenia pisma procesowego, które nie zostało należycie opłacone), należy przyjąć, że ten sam mechanizm powinien mieć zastosowanie do sytuacji odrzucenia albo zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Dlatego należy przyjąć, że tygodniowy termin do uiszczenia opłaty sądowej od pisma procesowego biegnie od chwili doręczenia pełnomocnikowi strony odpisu zarządzenia o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W rozpoznawanej sprawie zarządzenie o zwrocie wniosku zostało wydane 20 stycznia 2012 r. (k. 162), czyli już po wydaniu zaskarżonego postanowienia z 16 stycznia 2012 r. o odrzuceniu zażalenia, co uniemożliwiło pełnomocnikowi wnioskodawcy uiszczenia brakującej opłaty podstawowej od zażalenia w terminie określonym w art. 112 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Z tych przyczyn zażalenie podlegało uwzględnieniu na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁶ k.p.c.